

Na vseh bojiščih mirno, le na Finskem je kosila smrt

Sovjetske armade vržene nazaj na dveh finskih frontah, na tretji pa je bilo prodiranje ruskih čet ustavljeno. Finci razbili in zasegli 350 ruskih tankov od izbruha sovražnosti in uničili veliko število bojnih letal. V Moskvi priznali potežkoče v kampanji proti Fincem. General Meretkov odstavljen

HELSINKI, 25. dec.—Uradno finsko poročilo se glasi, da so finske čete danes invadirale rusko ozemlje severno od Leningrada v smeri proti Petrozavodsku, kjer je železniška zveza z Murmanskom na severu. Sovjetsko topništvo je obstreljevalo Vipuri in okrog 30 sovjetskih letal je metalo bombe na to mesto.

MOSKVA, 25. dec.—Sovjetski vojni stan v Leningradu poroča o uspehih na severni karelijski fronti.—Jožef Stalin in Molotov sta se v nedeljo osebno zahvalila Hitlerju in njegovemu zunanjemu ministru Ribbentropu za čestitke k Stalinovi 60-letnici rojstnega dne.

Copenhagen, Danska, 23. dec.—Finski brambovci so prešli v protiofenzivo na karelijski zemeljski ožini in pričeli napadati ruske pozicije, se glasi poročilo iz Helsinkia.

Helsinki, Finska, 23. dec.—Ruska militaristična mašina je bila vržena nazaj z velikimi izgubami na dveh finskih frontah, na tretji pa so Finci ustavili prodiranje ruskih čet. Ruske armade so bile poražene v bitkah s Finci v sektorju Sallu v vzhodnem delu Finske in pri Petsami na skrajnem severu. Srdite bitke so se v tekuri pri Salmijarvi, mestu, ki so ga ruske čete zasedle pred enim tednom. Rusi so v teh bitkah utrpeli velike izgube. Finska bojna letala so napadla z bombami Terioki, omejeno mesto, kjer je sedež finske "ljudske vlade". To vlado tvorijo komunisti in je pod kontrolo Moskve.

Ruske čete so se umaknile iz severnega dela Petsama brez boja in finski brambovci so jim za petami.

Moskva, 23. dec.—Sovjetski uradni krogi so danes priznali, da so ruske čete naletale na velike potežkoče v kampanji na Finskem, zanimali pa so poročila o porazih. Da bodo imeli Rusi težave v kampanji na Finskem, so v Moskvi vedeli že prej. Manerheimova trdnjavska črta v Kareliji se lahko primerja nemški Siegfriedovi črti, zato ne more nihče pričakovati, da bi Rusi uničili Fince z enim udarcem.

Sovjetski tisk ne objavlja več poročil o uspehih ruskih čet na finskih frontah. Zunanji opazovalci iz tega sklepejo, da je sovjetska militaristična mašina dobila težke udarce. Med senzacionalnimi poročili, ki krojijo v Moskvi, se eno glasi, da je bil general K. A. Meretkov, šef generalnega štaba militarističnega distrikta v Leningradu, odstavljen. Poročilo, ki se ni bilo uradno potrjeno, pravi, da je bil general pozvan v Kremlin, da pojasni, zakaj ruske čete na Finskem ne morejo naprej.

Govornice o čistki med vodilnimi komunisti in vojaškimi častniki nočejo utihniti. Žrtvi čistke sta postala med drugimi Andrej Zdanov, ki je imel naslediti Stalina kot vodja komunistične stranke, in Otto Kuusinen, načelnik finske "ljudske vlade" v Terijoku. To sklepejo iz tega, ker listi niso objavili nobene vesti, ali sta čestitala k 60. rojstnemu dnevu diktatorja Stalina. Zdanov je v glavnem odgovoren za rusko kampanjo proti Finski. Kot tajnik komunistične stranke v Leningradu je urgiral napad na Finsko. On je tudi načelnik odseka za zunanje zadeve sovjetskega vrhovnega sveta. Kuusinen, ki je bil izgnan iz Finske, je zdaj v Moskvi, ne več na

finskem ozemlju v bližini meje, ki so ga zasedle ruske čete v prvih dneh invazije.

Copenhagen, Danska, 23. dec.—Tukajšnji list Politiken poroča, da se je ruska križarka Kirov potopila v Baltičkem morju na poti iz Tallina, Estonija, v Leningrad. Prejšnja poročila, da je bila križarka težko poškodovana, ko so jo bombardirale finske baterije na otoku Hanku, so v Moskvi zanikali. Ta križarka, ena namodernejših sovjetske bojne mornarice, je imela posadko 624 moških.

Oslo, Norveška, 23. dec.—Ruske vojaške čete so bile vržene nazaj z velikimi izgubami v bitkah s Finci na skrajni severni fronti, se glase sem dospela poročila. Ruske vojaške enote so v begu pred Finci, ki so jim za petami, dospole že do Salmijarve. To pomeni, da so se umaknile okrog 15 milj nazaj od bojnih črt, katere so držale več dni. Finski brambovci so prekorajili reko Jordani in zasedli nove pozicije pri Hoyhanjarvu, 28 milj južno od Salmijarve, središča industrije nikelja.

Moskva, 23. dec.—Uradno poročilo pravi, da so ruski letalci sestrelili 15 finskih bojnih letal v bitkah v zraku, ki so se vršile v več krajih. Poročilo omenja tudi topniški dvoboj na karelijski zemeljski ožini. Veliko število ruskih ranjenecv je bilo pripeljanih iz Leningrada, kjer so bolnišnice natrpane z ranjenci iz Moskve.

Helsinki, 23. dec.—Vojno poročilo pravi, da so Finci uničili in zasegli 350 sovjetskih tankov od izbruha sovražnosti, sestrelili 35 ruskih bombnikov v zadnjih treh dneh in poglivali v beg sovjetske čete na severnocentralni fronti.

Stockholm, Švedska, 23. dec.—Več sto švedskih prostovoljcev je odpotovalo iz tega mesta na Finsko, kjer bodo pomagali Fincem v boju proti ruskim četam. Velika množica je spremila prostovoljce do kolodvora in prepevala švedsko in finsko narodno himno.

Urugvajska vlada zavrnila nemški protest

Montevideo, Urugvaj, 23. dec.—Vlada je poslala noto tukajšnjemu nemškemu poslaniku, v kateri je odločno zavrnila protest proti svoji akciji, ko je dovolila nemški bojni ladji Admiral Graf Spee le 72 ur za popravila v svoji luk, v katero je nemška bojna ladja pobegnila po bitki z angleškimi križarkami. Kapitan bojne ladje Langsdorff je odvedel ladjo na morje in jo potopil. On se je nekaj dni pozneje ustrelil v Buenos Airesu, Argentina, kamor je prišel s člani svoje posadke.

Prominentni politiki v Louisiani obtoženi

New Orleans, La., 23. dec.—A. L. Shushan, pajdaš pokojnega senatorja Hueya P. Longa, in štirje drugi prominentni politiki so bili po federalni veleporoti obtoženi zlorabljanja pošte v sleparske namene in korupcije. Obtožnica jim očita, da so si na sleparski način prisvojili \$496,000 in vsoto razdelili med seboj. Ako bodo spoznani za krive, jih čaka dolga zaporna kazen, poleg tega pa bodo morali plačati \$7000 vsak.

Aretacije študentov v Jugoslaviji

Oblasti hočejo ustaviti demonstracije

Belgrad, 23. dec.—Vladne avtoritete so odredile aretacijo več sto študentov po vsej deželi, da zatrejo komunistične demonstracije. Veliko število oseb je bilo ubitih in ranjenih v teh demonstracijah v zadnjih dneh. Jetniki, med katerimi so otroci prominentnih družin, bodo poslani v tri koncentracijska taborišča, ki so bila nedavno zgrajena. Med temi sta hčerki dr. Momčila Ninčiča, bivšega zunanjega ministra. Ivan Ribar, predsednik nižje državne zbornice, je bil tudi aretiran.

Delavski odbor pobija obdolžitve

Odgovor predsedniku Ameriške delavske federacije

Washington, D. C., 23. dec.—Federalni delavski odbor je zanikal obdolžitve, da je pristranski v svojih razsodbah v prilogi unijam CIO in v škodo unijam ADF, obej pa je naglasil, da ne dela nobenih razlik med organizacijama, ki sta v konfliktu. Stališče delavskega odbora je opisal Charles Fahy, njegov pravni svetovalec, potem, ko je William Green, predsednik A. D. F., izjavil, da evidenca predložena kongresnemu odseku, ki preiskuje poslovanje delavskega odbora, potrjuje obdolžitve o pristranosti odbora. Fahy je omenil, da v 112 spornih slučajih je odbor v 51 slučajih odločil v prilogi unijam ADF, v 44 slučajih pa v prilogi CIO. V ostalih 13 slučajih sta obe grupi izvajali delne zmage. To je dokaz, da so Greenove obdolžitve o pristranosti delavskega odbora v prilogi CIO brez podlage.

Tuja letala nad nevtralnim ozemljem

Nemci raztegnili trdnjavske črte

Bruselj, Belgija, 23. dec.—Tujala letala so se pojavila v zraku nad Belgijo in Holandsko. Proti njim so se takoj dvignila v zrak belgijska in holandska letala in jih prepodila. Topniške baterije so tudi pričele streljati na letala. Eno letalo je bilo spoznano kot nemško in belgijska vlada je takoj poslala protest v Berlin proti invaziji svojega ozračja.

Holandska letala so napadla tujala letala, ko so se pojavila nad Utrechtom, 25 milj južno-vzhodno od Amsterdamu, in nad Veluwm 40 milj vzhodno od province Gelderlande, ki je severno od Essena, Nemčija.

Pariz, 23. dec.—Francosko vojno poročilo omenja obnovo aktivnosti v zraku nad Alzacijo in Loreno in prasko med stražami ob reki Saar. Francozi so sestrelili dve nemški bojni letali, ki sta se pojavili v zraku v bližini Pirmasensa.

London, 23. dec.—Angleška časopisna agencija je bila informirana, da so Nemci raztegnili Siegfriedovo trdnjavo črto ob Renu do jezera Costanca ob švicarski meji. Angleško bojno letalo je zadelo ob cerkev v North Broomhillu, Northumberland, in se razbilo. Trije člani posadke so se ubili.

Velika železniška nesreča v Nemčiji

Berlin, 23. dec.—V koliziji dveh železniških vlakov, ki se je pripetila pri Genthinu v bližini Berlina, je bilo 70 oseb ubitih in čez sto ranjenih. Lokomotiva in deset vagonov je skočilo iz tira v koliziji. Ta je bila največja nesreča v seriji železniških nesreč, ki so se pripetile v Nemčiji od izbruha vojne. V teh je bilo že 193 ljudi ubitih in 158 ranjenih.

Dva Nemca obglavljeni v Berlinu

Berlin, 23. dec.—Dva Nemca — Erich Scheer in Bruno Stanik — sta bila spoznana za kriva veleizdaje in obglavljeni na dvorišču glavne berlinske jetnišnice. V tem letu so nacisti obglavili že 41 oseb na obtožbo veleizdaje.

VOJNA NA FINSKEM BO UNICILA STALINA

Kerenski napovedal konec diktature

RUSKA MLADINA RAZOČARANA

New York, 23. dec.—Aleksander Kerenski, mož, ki je vodil revolucijo v Rusiji l. 1917 kot predsednik provizorične demokratske vlade, ki je strmoglavila carja in dala neodvisnost Finski, je dejal, da je Stalinova pustolovščina na Finskem prvi korak v procesu, ki bo uničil Stalinovo diktaturo. Kerenski se je zdržal na krmilu le osem mesecev. Njegov režim so strmoglavili Lenin in boljševiki v novembru l. 1917.

"Stalinova invazija Finske je začetek velikih izprememb v korist ruskemu ljudstvu," je rekel Kerenski v razgovoru z reporterji, ki so ga obiskali v njegovem stanovanju. "Se nikdar ni ljudstvo živelo pod tako diktaturo kot je Stalinova. Potencialnosti za finske uspehe v borbi proti Stalinu so ogromne. Invazija Finske je že demonstrirala vsemu svetu nesposobnost rdeče armade poleg dejstva, da rusko ljudstvo kot celota nasprotuje Stalinovi diktaturi."

Kerenski je dejal, "da ga sklenitev prijateljskega pakta med Stalinom in Hitlerjem ni presenetila. On je to napovedal že prej, da si mu svet ni verjel. Boljševiška propaganda je prežela vso zapadno Evropo in Združene države, da se ljudje niso zavedali preteče nevarnosti. Zunanje javno mnenje je na splošno sprejelo Stalina kot prijatelja demokracije in svobode. Njegovi agentje so hipnotizirali zapadne demokracije s propagando, da imajo Rusi najboljšo demokratsko vlado. Poveljevali so uspehe Stalinovega režima v industrijah, poljedelstvu in kulturi. Vse je bilo rožnato v Sovjetski uniji, čeprav je bilo znano, da se do deset milijonov Rusov nahaja v koncentracijskih taboriščih, da je Stalin dal postreliti stare boljševike in na tisoče generalov in vojaških častnikov. Rusko ljudstvo živi v (Dalje na 3. strani.)

Domače vesti

Vesti iz Calumeta
Calumet, Mich.—Avto je povozil Steveta Klobučariča in mu zadal več ran na glavi in drugod po telesu. Zdravil se doma.—John G. Vičič, sin priseljenca Mihaela Vičiča, je dobil službo v federalnem uradu socialnega zavarovanja v Baltimoru, Md.

Iz Colorada
Walsenburg, Colo.—Albert J. Papež, star tri leta, je pred dnevi umrl za opeklinami, ki jih je dobil po nesreči. Zapušča starše.

Naši utopljenega rojaka
Meadow Lands, Pa.—Pred kratkim so našli v vodi truplo Petra Grodnja, ki je utonil proti koncu oktobra. Star je bil 52 let in rejen v Šmihelu pri Postojni. Bil je član SSPZ in zapušča družino.

Clevelandske vesti
Cleveland.—John Popović, star 65 let, je bil 19. dec. povozen po avtu in težko pobit, ko je vlekel voziček z drvmi od tovarne. Leži v bolnišnici z zlomljenim nogom in roko in s počeno lobanjo.—Dne 27. t. m. je umrl na svojem domu rojak Jakob Korencan, star 70 let.

Nov grob v Minnesoti
Biwabik, Minn.—Zadnje dni je v bližnjem Pinevillu umrla Teresija Glišč, stara 65 let, ki je v Minnesoti živela do malega 50 let, najprej v Towerju in potem tu. Zapušča sina in pet hčera.

Aretiran, ker je delil tiskovine
Monessen, Pa.—Tu je bil pred dnevi aretiran neki Stefan Gospič, ker je delil med delavce komunistične časopise, v katerih so napadli na Finsko. Obsojen je bil v plačilo \$15. Sodnik je rekel, da je Gospič kalil mir. V Monessenu ne sme biti vojna med "Finci" in "Rusi"...

Daladier priporoča pomoč Finski

Zbornica odobrila vojni proračun

Pariz, 23. dec.—Premier Edouard Daladier je izjavil v državni zbornici, da moralna pomoč finski republiki, ki se bori proti Stalinovi agresiji, ni dovolj, kajti ona potrebuje v tem momentu materialno pomoč. Premier je v svojem govoru pozdravil junaški odpor finskih brambovcev proti ruskemu orjaku. Poslanci so sprejeli njegovo deklaracijo o pomoči Finski z navdušenjem na znanje. Francija zdaj pošilja Finski ambulance, bolnišnice, zdravila in druge potrebščine. Ali bo pričele zalagati Fince z orožjem in bojnim materialom, Daladier ni povedal.

V premierjevem uradu se je oglasil Harri Holma, finski poslanik v Parizu, ko je Daladier podal izjavo glede pomoči Finski v državni zbornici. Ali sta govorila o raztegnitvi pomoči finski republiki, ni znano. S tem v zvezi je značilen članek, ki ga je objavil list Le Temps, napol uradno glasilo francoske vlade. Ta pravi med drugim, "da je Finska v bistvu prednja straža civilizacije, ki se je uprla ruskim komunističnim silam v prodiranju proti zapadu."

Daladier je podal prvo poročilo o francoskih izgubah v vojni. Te so znašale od izbruha sovražnosti do 30. novembra 1434 ubitih — 1136 v armadi, 256 v bojni mornarici in 42 v letalstvu. Te izgube je premier primerjal z onimi v svetovni vojni l. 1914, ki so znašale do decembra 450,000 ubitih in ranjenih.

Državna zbornica je soglasno odobrila civilni in militaristični proračun v vsoti 249,000,000,000 frankov (okrog \$5,577,600,000). Ta vsota bo potrošena za gradnjo novih bojnih ladij in letal ter financiranje vojnih operacij.

NACIJI POZDRAVLJAJO RUSKEGA DIKTATORJA

Sovjetski tisk poveličuje Stalina

ZASČITNIK SVETOVNEGA DELAVSTVA

Berlin, 23. dec.—Nacijska Nemčija je pozdravila 60. rojstni dan ruskega diktatorja Stalina s telegrami in čestitkami. Hitler in Joachim von Ribbentrop, zunanji minister, sta mu poslala iskrene pozdrave kot gospodarju sovjetske Rusije.

"Ob priliki vašega rojstnega dneva sprejmite moje iskrene čestitke," pravi Hitler v svojem telegramu. "Čestitke spremljajo moje želje za vaš osebni dobrobit kakor tudi za srečno bodočnost ruskega in nemškega ljudstva, ki sta združena v prijateljstvu."

Naciji naglašajo, da gre Stalinu za zasluge za uničenje načrta kapitalističnih demokracij, ki so skušale obkrožiti Nemčijo. To je preprečilo prijateljska in nenapadna pogodba med Sovjetsko unijo in Nemčijo. Zdjaj se skupno borita, da rešita Evropo pred tatinsko plutokracijo Velike Britanije in Francije.

Moskva, 23. dec.—Sovjetska unija je z govori, ahodi, resolucijami in poveljavanjem proslavila 60. rojstni dan diktatorja Stalina. Sovjetski časopisi so napolnili svoje kolone s slavo-spevi Stalinu. Pravda, glasilo komunistične stranke, je napolnila 71 kolon s slavo-spevi in čestitkami Stalinu, vesti o dogodkih po vsem svetu pa je stisnila v eno kolono.

Vsi časopisi so poveličevali Stalina kot junaka in zasčitnika delavcev po vsem svetu. Postavili so ga v vrsto z Leninom, voditeljem boljševiške revolucije, od katerega je podedoval oblast.

Kako je Stalin prebil svoj rojstni dan, listi niso omenili. Znano je le, da je bil počaščen na banketu, katerega so mu priredili njegovi prijatelji. Vrhovni sovjetski svet mu je podelil Leninov red, najvišje odlikovanje. Ta mu je tudi podelil naslov "junaka socialističnega delavstva" vsa sveta v priznanje za sluge kot organizatorju boljševiške stranke, ustanovitelju sovjetske države in zgraditelju socialistične družbe v Sovjetski uniji, ker je povezal vse narode Sovjetske unije in prijateljstvu." Pravda je zapisala, "da delavci v Ameriki, Avstraliji, Franciji, Egiptu, Indiji in vseh drugih krajih govorijo z velikim spoštovanjem o Stalinu."

Lov na francoske komuniste obnovljen

Pariz, 23. dec.—Policija je aretirala 48 oseb, med katerimi tvorijo komunisti večino, na obtožbo prevratnih aktivnosti. Lov na komuniste se je obnovil in v zadnjih dneh je policija aretirala na slično obtožbo okrog 150 oseb. Militaristični tribunal je obsodil pisatelja Henrija Jeanssona in Rena Freaudetsa, izdajatelja anarhističnega lista, na pet let zapora zaradi objave članka, "ki je podžgal nepokoriščno med vojaki."

Naciji zasegli oltar v poljski cerkvi

Berlin, 23. dec.—Sloviti oltar iz šestnajstega stoletja, ki ga je izdelal umetnik Veit Stoss za Marijino cerkev v Krakovu, so nacijake oblasti zasegle in ga poslale v Berlin. Zasego so naciji opravili z deklaracijo, da Krakov ne spada direktno pod Nemčijo, temveč je del poljskega vojaškega distrikta, zato je premešitev oltarja v Berlin pravilna poteza.

Par božičnih nogavic

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LITVENSKE SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno (izven Chicago) in Kanada
\$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrti leta; na Chicago
na \$3.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$2.25 na četrti leta; na inozemstvu
\$3.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Clero \$1.50 per year,
foreign countries \$3.00 per year.

Cene oglaševanja po dogovoru. Rokopisi dopisov in neslovesnih
stavkov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, po-
stevke, drame, pomeni itd.) se vračajo pošiljatelju le v skladu
z njegovimi pogoji.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom
PROSVETA
2557-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v klepetu na primer (December 21, 1939), poleg veljave
ima na naslovu, da vam je s tem datumom postalo na-
rodno. Posvetite je pravilno, da se vam list ne utavi.

138

Ameriški "napredni" imperialisti

Senator Lundeen iz Minnesote, farmer-laborist, velja že dolgo let za progresivca ali naprednjaka, za prijatelja demokracije in de-
lavskih ter farmerskih slojev. Odkar pa tra-
ja vojna v Evropi, je Lundeen odšel med ame-
riške imperialiste.

Lundeen je fanatičen pacifist, čigar dogma
je, da vojna ne reši ničesar, ne bo pa nikdar
priznal, da tudi mir njegove vrste ne reši ni-
česar, kajti to, kar on s svojimi somišljeniki
smatra za mir, je pasivno hlapčevanje.

Toda senator Lundeen noče biti doleden
pri svoji pacifistični dogmi. V Washingtonu
je organiziral odbor, ki se uradno imenuje
"Make Europe Pay War Debts Committee" ali
odbor za izterjanje vojnih dolgov od Evrope.
Evropske države, razen male Finske, so prene-
hale z odplačevanjem vojnih dolgov Ameriki
leta 1932, to je pred dobrimi sedmimi leti.
Lundeen je miroval sedem let s svojo terjatve-
no akcijo in spomnil se je šele zdaj, da je tre-
ba nekaj storiti. Kaj je treba storiti? Nič
manj — pravi Lundeen — kakor naplačati se
z otoki v ameriških vodah, ki so posest Anglije
in Francije. Ameriška mornarica naj okupi-
ra te otoke in ameriška vlada naj pošlje po-
botnice Angliji in Franciji, da je dolg pla-
čan ... Kar tako!

Nasilna prisiljitev angleških in francoskih
otokov seveda ne bi bil vojni čin, niti ne bi bil
imperialistični čin! Po Lundeenovi pameti bi
bil to čin dobrega in mirnega sosedstva in pri-
jateljstva! Ali to ni glavno. Zakaj ta oboro-
žena in nasilna terjatev baš zdaj, ko sta An-
glija in Francija zaposleni za vojno na življenje
in smrt s Hitlerjem, katerega Lundeen prav
nič ne ljubi (saj tako je neštokrat rekel)?
Ali Lundeen in njegove pristaje prav nič ne
moti zavest, da bi Hitler (in njegov prijatelj
Stalin) smatral ameriški napad na angleške
in francoske otoke v ameriških vodah za veli-
ko moralno pomoč?

To pa še ni vse. Lundeen sam pravi, da
evropski dolg Združenim državam znaša danes
14 in pol milijarde dolarjev (\$14,500,000,000).
Od te vsote Anglija in Francija dolgujeta o-
krog devet in pol milijarde. Italija dve milijar-
di, Nemčija milijardo in četrta, Belgija 400 mi-
lijonov, Rusija 400 milijonov itd. Ako je Lun-
deenu le za te milijarde in milijone brez ozira
kdo je dolžnik, tedaj bi morala Amerika prijeti
vse dolžnike z enako mero. Kaj naj Amerika
vzame Italiji, ki nima nobenega otoka v ame-
riških vodah? Kaj naj vzame Belgiji in Ru-
siji? Ali bi bilo pošteno, če bi se Združene
države naplačale le na račun Anglije in Fran-
cije, ostale evropske dolžnike bi pa ignorirale?

Kaj se je pripetilo naprednemu senatorju
Lundeenu? — To vprašanje ni enostavna ka-
prica. Zadnje mesece opažamo celo vrsto na-
prednih, liberalnih in celo radikalnih ljudi
med nami, na katere bi bili brez pomisleka sta-
vili, da so stober in ponos pošteno demokraci-
je (celo vplivni socialisti so med njimi!) — ki
se obnašajo istotako kot Lundeen; vneto se iz-
ražajo kot pravi džingoti, šovinisti, imperia-
listi, oportunisti in sploh reakcionarji A št. 1!
Ali jim je svetovna konfuzija udarila na mož-
gane? —

Mladi Dewey si žvižga

Predsedniški kandidatje že rastejo kot gobe
po dežju. Na demokratski strani plota se sta-
ri Garner igra s kandidaturom, na republikan-
ski — poleg drugih — pa mladi newyorški dis-
triktini pravdnik Tom E. Dewey.

Pred kratkim je mladi Dewey govoril v
Minneapolis o "temeljnih virih depresije"
in imenoval je defetizem (pomanjkanje vere v
zmago) kot glavni vzrok. Američani se mora-
jo otresti defetizma in budjet bo balansirani
in brezposelni milijoni se vrnejo na delo. Eno-
stavno! Kar tako! Depresija ni v ekonom-
skih virih ali v ekonomskem sistemu, tem-
več v naših glavah!

V desetletju 1920-1929, ko je rjavela republi-
kanska "prosperiteta" po Ameriki, ni bilo
nobenega defetizma, vsaj med republikanci ne.
V republikanskih glavah se ni niti sanjalo o
kakšni depresiji — kljub temu je prišla v je-
seni 1929 z najhujšim gromom in treskom.
Odkod je prišla? Kako je prišla? Defetizma

(Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Presenečenje

Leadville, Colo. — Naj nikdo ne
misli, da tukaj spimo spanje
pravičnega, dasi se nihče ne o-
glasi iz naše naselbine v Prosveti.
Z delom gre bolj počasi, za-
to ne svetujem nikomur, da bi
sem prišel za delom, ker ga ne
dobiš, tudi če bi ga hotel kupiti.
Vreme imamo prav povojno in
brez snega, čeprav smo že blizu
sredi decembra.

Ko oni dan z možem sediva pri
mizi in čitava časopis, zaslišava
govorjenje, nakar se odprejo
vrata in v hišo pridrvo vsi na-
ši sinovi in hčere in prijatelji.
Iz vseh naenkrat zadoni "sur-
prise" k najini 35-letnici zakon-
skega življenja. Res lepa reč!
Vam rečem, da aha kar obstala
in gledala, kaj vse to pomeni,
ker nista kaj takega pričako-
vala. Hvala najinim sinovom in
hčeram, ki so se naju spomnili
in nama napravili "surprise party",
prav tako tudi moji sestri,
njenu sinu in hčeram, ki so
vse uredili, da je bilo v najlep-
šem redu. Pogrnili so mizo, na-
njo nanosili najboljših jedi in
seveda tudi pijače, naju posadili
za mizo in nama pripeli svežih
rož v znak hvaležnosti. Najin
sin Frank je igral na harmoniko,
da je bilo vse veselo. Rajali smo
pozno v noč.

To presenečenje nama bo ostalo
v ljubečem spominu. Vsem
skupaj, sinovom, hčeram, sorod-
nikom in prijateljem najlepša
hvala za vse darove in presene-
čenje. Ob priliki aha vam pri-
praviha vrtni. Ostanete nama
v spominu do konca življenja.

Charles in Agnes Jakopic, 278.

K zlatemu jubileju

Lyons, Ill. — V tej naselbini
nas je malo Slovencev, vseeno
smo se 5. novembra dobro ime-
li pri naših prijateljih oziroma
starih, pri mrs. in mr. Čarliju
Baškovicu, katerima vsi skupaj
čestitamo, prijatelji in otroci,
ker sta dočkala tako visoko sta-
rost, oče 76 in mati 73 let. Ze-
limo vama še za naprej takega
zdravja.

Na 5. novembra sta obhajala
50-letnico zakonskega življenja,
kar je med nami Slovenci velika
redkost. Dočkala sta tega dne
zdrava in še močna. Vsi otroci
čestitamo našemu stricu oziroma
bratu Antonu Jalovcu, ker jima
je spregovoril nekaj prav lepih,
do srca segajočih besed. Tudi
potrebo smo imeli prav lepo in
obilo, ničesar nam ni manjkalo,
za kar gre hvala hčeri in vnukin-
jam. Manjkalo nam ni niti
muzike. Tako smo se vrteli, da se
je vse kadilo, le prehitro je vse
minilo. Med nami je bila tudi
prijateljica iz Kansas Cityja,
Kans., namreč mrs. Mary Hor-
zen. Upamo, da se je dobro za-
bavala. Tudi ne smemo pozabiti
omeniti, da sta naš oče in mati
člana naše SNPJ že od začetka.
Se na mnoga leta, oče in mati!

Mary Crvenka, hčerka.
Mary Baškovec.

O delu in smrti

Bridgeville, Pa. — Razmere v
tej okolici so še precej povojne.
Tovarne delajo s polno paro, sa-
mo premogovniki so pričeli slab-
še obratovati, po dva in tri dni
na teden. Gotovo je temu neko-
liko krivo tudi toplo vreme.

Poročati moramo tudi žalost-
no vest o smrti Petra Grudna,
brata podpisanega. Po izjavi
njegove žene je 25. oktobra zju-
traj neznan kam izginil in se

ni več vrnil. Dne 28. novembra
so ga našli mrtvega v blatu pod
železniškim mostom, dve do tri
milje od doma. Mrliški oglednik
je poročal, da misli, da je bil sa-
momor, toda ugotoviti tega ne
more, ker je pokojnik že dolgo
mrtev.

Mike Gerčar je poročal v Na-
predku, glasilu SSPZ, v št. 176,
da je Peter Gruden storil samo-
mor s skokom v vodo. Toda po-
kojnika niso našli v vodi, mar-
več v blatu. Voda ga tja sploh ni
zanesla, ker je potok pri kraju
suh. Kaj pa če bi bil pokojnik
tja vržen, ali od vlaka podrt pod
most, ko je hotel iti po železniški
progi k svojima bratoma v
Bridgeville? Ne Mike Gerčar niti
drugi ne vedo, kako je prišlo do
njegove smrti. Da je bil s svojo
družino v nesporazumu, je mno-
gim znano. Ako bi si pokojni
Peter hotel končati življenje, bi
bil lahko našel smrt v globoki
vodi 200 čevljev od svojega do-
ma in ne bi šel iskati prostora
dve ali tri milje daleč.

Pokojni je bil star 52, ne 53
let. Bil je tudi član SNPJ od
1916, sedaj pri društvu 259, v
Meadowlandsu pa pri društvu
113 SSPZ in še pri nekem klubu.
Pomagal je ustanoviti tudi dru-
štvo Nova Domovina 259 v
Bridgeville. Pokojni zapušča tu-
kaj dva brata, v starem kraju
enega brata in tri sestre. Naj
mu bo lahka ameriška zemlja!

Clovek in les

Hermine, Pa. — Kar se tiče
razmer v naši okolici, jih ne bom
omenjal, ker smo po vseh Zdu-
ženih državah vsi roboti enaki.
Bliza se božič in vsakdo se ve-
seli po svoje. Nekateri bodo šli
na obisk k svojim sorodnikom
ali prijateljem, nekateri bomo
pričakovali doma svojih otrok,
ki si služijo kruh vsenaokrog,
nekateri pa bodo šli v hišo božjo,
da opravijo svojo versko dolž-
nost.

Ne gre mi v glavo, kakšna je
bistvena razlika med navadnim
lesom in lesom, ki ga izrežejo v
človeško podobo, ga pobarvajo,
mu dajo kakšno ime, ga posta-
vijo v božji hram, potem ga pa
molijo na kolenih, prosijo odpu-
ščanja grehov, po smrti pa mu
besa. Poznam jih veliko, ki za-
hajaajo v božji hram. Dasi lojnih
ne vem nič slabega, vendar se
sami čutijo, da nimajo čiste ve-
sti. Minilo je že 35 let, odkar
sem bil zadnjič pri spovedi, toda
se kljub temu počutim, da imam
čisto vest.

Pred 14 leti sva skupaj delala
v premogovniku z nekim Jugo-
slovancem, ki je bil silno veren.
Pravil mi je, da gre vsako nedel-
jo v cerkev in da vsakokrat da-
ruje en dolar. Če bi bil zavarov-
an pri naši SNPJ, bi imel v slu-
čaju bolezni ali smrti nekaj ko-
risti od tistih dolarjev, ki jih je
znesel v cerkev, od katere nima
nobene koristi. Ob njegovi smrti
pop le gleda, kako bo prišel do
nekaj desetakov kot plačilo za ti-
ste ceremonije. Tisti moj part-
ner mi je pravil vse sote čude-
je, jaz sem se mu pa smejal.
Nekoč sva se sprla. Ko pride
boss, mu začne pripovedovati o
meni in ga prosi, naj da meni
drug prostor, ker se boji, da ga
bo nekega dne zadela nesreča,
"božja štrafanga" poleg mene.
Boss me pogleda, se mi nasmeje
in mi da drug prostor. Delal
sem že 32 let pod zemljo, pa se

nisem bil poškodovan. Pa naj o
tem zadostuje. — Vse čitateljem
sezonska voščila.

Frank Vozelj, 87.

Mir ljudem na zemlji.
Bellaire, O. — Ko bodo te vrati-
ce priobčene, bo božič mogoče
že za nami. Vendar pa že v na-
prej vemo, da bodo tudi letos
na božični dan razni duhovni
obračali svoje oči proti nebu in
bo orila znana pesem: "Slava
Bogu na višavah in mir ljudem
na zemlji, ki so dobre volje ..."

Kakor v prejšnjih vojnah bo-
do tudi letos na božični dan na
raznih frontah grmeli topovi in
regljale strojnice; tanki bodo
gazili in pomandrali pod seboj
vse, kar jim bo prišlo na pot;
nad oblaki pa bodo brneli in kro-
žili krilati angeli, varuhi in si-
pali božična darila v obliki bomb
in svinčenk iz strojnici na ljudi,
ki so in ki niso dobre volje. Po-
veljniki vseh armad tu in tam
bodo navduševali vojaštvo in
trdili, kakor vselej, da je "Bog
na naši strani in z njegovo po-
močjo bo zmagala naša armada,
ker je nepremagljiva. Zatorej
naprej, da čim prej pokončamo
našega sovražnika enkrat ga
vselej! Kadar podjarmimo vse
male države, pa bomo mi na-
rekovali mir ljudem na zemlji
in ne kakšna nadnaravna sila."

Tako nekako so v preteklosti
proslavljali božič vsi vojskujoci
se narodi in tako ga bodo oziro-
ma so ga tudi letos na vseh
frontah, in to ne glede na tisoče
žrtve, ki bodo darovala svoja
mlada življenja na oltar bogu
Molohu.

V Prosveti sem čital, da so
clevelandski glavni dopisovalci
podpisali časten mir. Upanje je,
da bodo tako naredili tudi zuna-
nji dopisovalci in vsi skupaj za-
vihali rokave ter šli v prihod-
njem letu na delo in agitacijo za
pridobivanje novih članov jed-
noti in novih naročnikov Prosvete.
S tem bomo storili našo bratsko
dolžnost, kar bo v korist
skupnosti. Bratje in sestre, su-
hoparna bi bila Prosveta, če bi
ne bilo dopisov v njej, ker do-
pisi so glavna privlačnost dela-
skega lista kakor je Prosveta za
nas člane in druge čitatele
sploh. V dopisih izvem marsi-
kaj podčnega in koristnega,
nekaj, kar zamaš iščeš v kapi-
talističnem tisku ali v drugem
zavajalnem časopisu, čeprav se
naziva, da je delavsko.

In da je naša Prosveta v res-
nici delavski list, je nam v do-
kaz to, da je njen največji so-
vražnik stalinistični Naprej. Ho-
češ, nočeš, moral je preklicati
svoje podlo in neresnično obre-
kovanje proti glavnemu odboru
in Prosveti. Ne vem, kaj na to
porečejo tisti člani, ki so s slas-
tjo čitali tisto nesramno obreko-
vanje, ko je bilo prvotno priob-
čeno v Napreju. Priporočljivo
je, da se ti člani povrnejo nazaj
med trezno misleče čitatele
Prosvete, ki je lastna nas vseh
članov in ne samo kakšne tro-
jice.

Na letni seji društva 258 SN-
PJ je bil izvoljen vseh stari od-
bor razen enega nadzornika, ki
je ostal le za en glas v manjši-
ni. Za predsednika je bil ponov-
no izvoljen Teo. Vučelič, za
podpredsednika Jakob Tomsich,
za tajnika Geo. Vučelič, za
blagajnika, zapisničarja, za-
stopnika enotnih publikacij,
okrožne federacije SNPJ in Pro-
svetne matice Louis Pavlinich;
nadzorniki so Nick Prebek, Nick
Harapandža in Rade Lovrich,
zdravnik je dr. H. F. Zink.
Društvo se zaveda, da nam je
federacija potrebna, kakor tudi
Prosvetna matica in je soglasno
sklenilo, da ostanemo še nadalje
v članjenju v obeh ustanovah. Pri-
poročljivo je, da enako store tu-

di vsa tukajšnja društva naše
jednote in da pošljejo svoje za-
stopnike na federacijsko sejo
dne 31. dec. ob 1. popoldne na
Boydsville. To je zadnji klic za
to sejo.

Ker je finančni minister že
drugi božič ozabil na moje fi-
nančne razmere, mi torej ne bo
mogoče poslati božičnih daril.
Naj pa po stari šegi voščim vse-
mu članstvu naše jednote in
glavnim odbornikom srečno,
zdravo in veselo novo leto 1940.
Kakor tudi to, da gremo vsi na
delo in pridobimo po enega no-
vega člana jednote in po enega
novega naročnika Prosveti. Bra-
tje in sestre, z dobro voljo in z
malo poštvovalnostjo to lahko
dosežemo v 12 mesecih brez
vsake kampanje in na uspeh bo-
mo lahko vsi ponosni. Jednota
potrebuje nas, mi pa njo v vseh
nesrečah, ki se lotijo najraje
delavca, Prosveto pa potrebuje-
mo za znanje in izobrazbo, ker
delavec brez znanja in izobraz-
be je v današnjih časih kakor
suho drevo na polju napredka.

Ker se leto bliža h koncu, je
letos to moj zadnji dopis. In če
me ne pozovejo v krtovo de-
želo, se oglasim katerikrat pa še
prihodnje leto. Do takrat pa
zdravi in še na mnoga leta!

Louis Pavlinich, 258.

Premalo Barbičev

Crosby, Minn. — Minilo je že
precej časa, ko sem se zadnjič
oglasil v Prosveti. Prosim, da
mi čitatelji ne zamerijo, če se
ne strinjajo z menoj. Ustreci
vsem se ne more v nobeni
stvari.

Naj bo povedano od moje
strani, kar se Barbiča tiče, sem
103% na njegovi strani. Če bi
bil vsaj en Barbič aktiven v
vsaki državi, pa bi dosti poma-
galo SNPJ, Prosveti in resnici.
Laž verske dogme in lenoba je
tisto, kar narode na splošno na-
zaj drži od znanosti. Barbiča
osebno ne poznam, videl sem le
njegovo sliko v Prosveti z veliko
plešo na glavi; menda mu je la-
se iztresla streetkara, mu pa
lasni fundament bolj deluje.

Tudi Garden je v pravem o-
rusiji in komunizmu. Kar Stali-
n dela, to ni resnici podobno,
ampak je tako zvit barbarizem,
da nima para na tem pukla-
stnem svetu. Z Gardnom se strin-
jam do picice.

Torej le še povejte v Prosveti
svoje mišljenje vsi — Garden,
Barbič, Jurca, Zlemberger, Ule,
Snay, Langerholc, Zidanek in
drugi. Vsi ti dopisovalci poma-
gajo megljo razbijati, da bo ma-
sa bolje videla v bodočnosti.

Vreme imamo izredno lepo.
Kaj takega se ne spominjam,
odkar živim v Minnesoti, že 47
let. O delu ne bom dosti pisal,
ker ga ni. Če zid dela samo
en zaprt rudnik, do zdaj pa je
delal tako zvani "open pit",
v katerem delajo samo dve polet-
je. — Pozdrav vsem čitateljem
Prosvete. R. M. Kurre, 197.

Tratnik zopet doma

Kemmerer, Wyo. — Do 15. dec.
sem toliko okrevljal, da sem se
lahko zopet povrnil domov iz
bolnišnice. Počutim se še zelo
slabega, pa upam, da počasi bo
že bolje. Izprvega sem mislil, da
je vrag prišel po svoje, toda za
enkrat še ne bo nič, ker kopriva
še noče pozebsti.

Vsemu članstvu kakor tudi
vsem prijateljem in znancem se
prav iskreno zahvaljujem za
obiske in izkazano mi naklonje-
nost za časa moje bolezni v bol-
nišnici in doma, prav tako tudi
vsem, ki ste mi pismeno želeli
hitrega okrevanja. Vsakemu bol-
niku je to v veliko uteho in se
bolje počuti. Torej še enkrat pri-
srčna hvala vsem za vse.

Želim vsem glavnim odborni-
kom in vsemu članstvu SNPJ,
kakor tudi znancom in prijate-
ljem, veselo božične praznike in
zdravo pa zadovoljno leto 1940,
naši SNPJ pa popoln uspeh ob
njeni 35-letnici in mnogo na-
predka v vseh ozirih, kakor tudi
naši Prosveti.

Vsa čast našim glavnim od-
bornikom v Clevelandu — Petro-
vichu, Barbiču in Medvešku —
za skupen sporazum, kar je v
korist vsemu članstvu SNPJ in
njim samim. Verjemite mi, da
sem bil tiste polemike v našem
listu zelo žalosten. Ko sem pa
videl v Prosveti z dne 13. dec.,
da je clevelandska bratska voj-
na končana, bi bil kmalu od ve-
selja zavriskal, dasi sem še res-
no bolan. Torej vam čestitam na
možatem koraku v vašo in jed-
notno korist.

Anton Tratnik, 267.

Tedenski pogovor

Anton Garden

STALINISTIČNE ORGIJE

To pišem na dan 60-letnice Vissariokoviča
Djugashvilija, alias Jožef Soso, alias Jože
Stalin — moža, "ki je stober upanja delavstva
v kapitalističnih državah," kot piše danes to-
ža, ki je vodil eno šestino zemlje v socializem
... in je sedaj pripravljen, da nas popelje v
komunizem," kot pravi njegova marioneta Ka-
linin, titularni predsednik "Unije socialistič-
nih sovjetskih republik," v svoji knjigi, Stali-
novi "biografiji", ki je izšla v enem milijonu
izvodih za 60. rojstni dan največjega tirana,
krvoloka, sadista in perversnežnega velikih idej
odkar sta se rodila Genghis Khan in Car Gro-
ni. (Hitler in Mussolini sta napram njemu
banditska gentlemana.)

Kot pravijo vesti iz Moskve, se danes (v čer-
tek) vrše velikanske (dekretirane) slavnosti
ali bolje orgije v počast rojstva Stalina Groz-
nega. Časopisje je izšlo v slavnostnih izdajah,
v katerih slavi krvoločnega diktatorja in nje-
gove "nevenljive zasluge za socializem (!!!),"
uključivši njegovo "osvobodjenje" Belorusov iz
Poljske, njegove "pakete" z baltičskimi državci-
mi, zamolčalo pa je — Finsko! Niti besedice o
Stalinovih "zmagah" na Finskem!!

Prezidij ali izvršni odbor "sovjetske" Rusi-
je pa je Stalinu podelil k njegovi 60-letnici naj-
višje odlikovanje, Red Lenina, in mu dal na-
slov "Heroja socialističnega delavstva" za nje-
gove "izredne zasluge pri organiziranju bolj-
ševske stranke, kreiranju sovjetske države,
gradnji socialistične družbe v USSR in konsoli-
diranju prijateljstva med ljudstvi Sovjetske
unije."

Kakšna ironija! Kakšna blasfemija vsega,
kar so formulirali in zapisali veliki socialistič-
ni misleci vseh dežel! Kakšna perversnost
vseh Marxovih — in tudi večidel Leninovih —
naukov! Predvsem pa kakšna tragedija ru-
skih delovnih mas, katere je boljševezm ukle-
nil v nove verige suverenstva, neprimerno hu-
še, zlobnejše in podležje kot je bil kdaj ruski
carizem. Pod carizmom so veliki ruski pisa-
telji — Tolstoj, Dostojevski, Gorki in drugi —
vsaj lahko bicalni in razkrivali svetu njegovo
gnilobo; pod bedastim in korumpiranim cari-
zom so drzni apostoli novega evangelija bolj-
še, pravičnejše človeške družbe vsaj lahko si-
rili znanje in revolto med ruskimi masami, jih
organizirali tajno in javno zastrničevanje
zalupniranih in degeneriranih tiranov in kro-
vesov, vodili stavke in klicali ljudstvo na sol-
ce svobode. Za vse to svoje prevarništvo so
riskirali le ječo ali nekaj let izgnanstva v si-
birske tundre, v deželo večne zime in samote.

Toda v deželi "socializma" ni sedaj mogoče
nič kaj takega vršiti. Železna in brutalna dik-
tatura majhne boljševeške kamarile ne trpi ab-
solutno nobenega ugovora, niti najmanjše opo-
zicije. Kdor je osumljen kršitve tega pravila,
se takoj znajde v krempljih vsemogočne OG-
PU, napram kateri je bila notorična carska ta-
lica policija Ohrana angelček, vsaj pa bečbeč
ignorancek. Danes te OGPU ne pošlje le v je-
čo, Sibirijo ali postavi ob zid Lubjanke, mar-
več persekutira tudi tvojo družino, tvoje so-
rodnike.

In človeka, ki ima največje zasluge za skoji-
tev in funkcioniranje tega monstroznega apa-
rata, danes slaye v Rusiji — ga MORAJO sla-
viti! — kot "stober upanja delavcev v kapi-
talističnih državah," kot "veselega moža, ki je vodil eno
šestino zemlje v socializem ... in je zdaj pri-
pravljen, da nas popelje v komunizem!"

Boljševiška kameleonska banda največjih
perversnežev, največjih zavajalcev in največ-
jih lažnikov pod solncem, ki je iz umrlega Le-
nina napravila božanstvo — nekaj, kar je on
najbolj sovražil in z vso vehemenco žigosal —
samo zato, da je nevedne, praznoverne in iko-
ne časte ruske mase ustrašovala in privzela
na svoj režim — banda pseudorevolucionarnih
pervanežev, ki je zmogla takih gorostastih per-
verznosti, je seveda zmogla tudi organizirati
orgije na čast svojemu največjemu tiranu. Ko
v Rusiji pride do preprata — sigurno prej ali
slej — bodo tiste kameleonske marionete, ki
se danes najbolj klanjajo Vissariokoviču Dju-
(Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 26. decembra 1919)

Domače vesti. V So. Forku, Pa., je bil v ro-
vu ubit 20-letni rojak Avgust Landsman.

Delavske vesti. V Kansasu so rudarji po-
novno zastavali v znak protesta proti perse-
kutiranju Howata, toda Howat je pozval ru-
darje, naj se vrnejo na delo.

Ameriške vesti. Socialist Berger je bil pri
izrednih volitvah ponovno izvoljen za kongres-
nika potem, ko ga je kongres izključil zaradi
"neojalnosti".

Inozemstva. Jugoslovanska vlada je od-
pravila narodno predstavnostvo v Zagrebu in
Ljubljani, ki je bilo formirano ob ustanovitvi
Jugoslavije.

Sovjetska Rusija. Iz Moskve poročajo, da
se rdeče čete bližajo Irkutsku.

(Dalje iz prve kolone.)

ni bilo in budjet je bil balansirani vsake leto-
zakaj je torej prišla depresija?

Mladi Dewey bo moral drugače govoriti, če
hoče pokazati, da ve vsaj toliko kot Franklin
D. Roosevelt. Samo življanje še ne prežene
strahu ...

Ujeti japonski vojaki

Novice iz starega kraja

ŽENSKA SE BORE ZA VOLILNO PRAVICO

Obeta se nam nov volilni zakon in znova je stopilo v ospredje vprašanje ženske volilne pravice. Naše ženske pa so, kakor vedno, v zadnjem času nekoliko bolj borbene v zahtevi po volilni pravici. Zavedajo se važnosti tega, v katerem živimo in so priprave svoje dela preložile na leto — v zaščito človeka pred vojno. Popolnoma pa vendar niso pozabile na svoj veliki cilj, ki se zanj bore že dolga leta.

Tako je srbski ženski list nedavno prinesel apel za žensko volilno pravico. Ta apel se glasi: "List 'Žena danas', ki se je od začetka svojega obstoja zločno potegoval za popolno volilno pravico žene in bil vsiljen tolmač njihovih želja in težav — ta list se, dosleden svojem principu, čuti poklicanega, da odgovornega, da se v trenutku, ko se dogajajo tako važne spremembe v naši državi, obrne na vse svoje bralke, na vse ženske organizacije, feministične, mirovne, prosvetne, humanitarne, na vse stanovske in strokovne organizacije in sindikate, na mladino, na vse javne delavce in politične osebnosti ter na vse sile za človeške pravice.

Vlada sporazuma, ki je napravila prvi korak k splošni demokratizaciji države, si je zastavila kot program svobodno političnih zakonov. Splošna demokratizacija pa bo splošna le tedaj, če bo zagotovila vsem državljanom, da lahko vsaj svobodno izražajo svoje misli. Tako bi morale v splošni demokratizaciji tudi žene dobiti pravico, izraziti svoje zahteve in težnje; dobiti bi morale splošno, aktivno in pasivno volilno pravico, kot prvi predpogoj ravnopravnosti. Soudeležba pri svobodnih in tajnih volitvah bi pomenila za žene, kakor tudi za ves narod, pravico do udeležanja v vseh važnih vprašanjih narodnega življenja: o močih bi uspešno borbo za delovne delovne in življenjske pogoje. Dajala bi ženam več možnosti za nadaljnjo izobrazbo in popolno ravnopravnost.

Zato se obračamo na ženske vse sloje, ki so v svojem življenjskem izkustvu spoznale potrebo borbe, zlasti pa na feministične organizacije, da se v tem važnem trenutku skupno bore za volilno pravico. Prvi korak k temu naj bi bil zbiranje podpisov, katerim naj bi tisoč in tisoč žensk izrazile svojo pripravljenost in zahtevo po soudeležbi v političnem življenju.

Pozivamo vse stanovske in strokovne organizacije, da postopoma postavljajo v svoji borbi za splošno demokratizacijo tudi zahtevo po ravnopravnosti pri delu: da podprejo zahteve svojih tovarišic pri delu in da podpirajo njihovo borbo za volilno pravico, da se priključijo tej enotni akciji.

Pozivamo omladino, ki se je pri nas že od nekdaj borila za napredna in svobodna stremeljenja, da se oprime tudi te akcije in pomagajo svojim materam in sestram pri njihovi borbi za volilno pravico, ki jo bodo potem gotovo uporabile za boljše življenje vseh.

Da bi pa bila ta akcija čim bolj enotnejša, znanovana, sestavljamo odbore za žensko volilno pravico in ti odbori naj bodo organizirani akcijo s pomočjo konferenc, zborovanj in predavanj. Vse organizacije, ki so osnovane na principu svobode, naj se preko svojih predstavnikov, ki jih bodo poslale v odbore, izjavijo za žensko volilno pravico in tako podpro to pravično zahtevo.

Javni delavci, politiki, književniki, pomagajte s svojimi izjavami, podpisi in javnimi zahtevami akciji žena za njihove pravice, ki so eden nujnih pogojev vsake demokratije! Meščanke in kmetice, delavke in uradnice, gospodinjice, matere, mlada mladina, vse žene — v enotno borbo za žensko volilno pravico!"

Iz Slovenije

Rudarji zahtevajo povišanje mezd!

Vsled stalno naraščajoče draginje so se izkazale sedanje mezdne rudarjev za nezadostne. Če se že rudarji Trboveljske premogokopne družbe, ki imajo še kolikor toliko urejene mezdne, ne morejo več preživljati s svojim zaslužkom, potem so še veliko težje prizadeti rudarji državnih in ostalih manjših rudnikov, katerih temeljne mezdne znašajo od din 26 do din 37 na zameno.

Zato je popolnoma prav, ako so zastopniki svobodnih strokovnih organizacij skupno z Delavsko zbornico dne 20. nov. sklenili, da se imajo takoj vložiti pri TPD zahteve delavstva po zvišanju mezd. Istočasno je bilo sklenjeno, da se ima v najkrajšem času, sklicati v banovini anketa, katera se bo morala baviti s povišanjem mezd delavstva v ostalih rudnikih. Posebno velja to za rudarje državnih rudnikov, ki se sicer nahajajo v raznem gibanju, katero pa se utegne zaključiti šele s 1. aprilom 1940. Do tega časa pa ti rudarji ne morejo čakati s svojimi nizkimi mezdami ob tej neprestano naraščajoči dragini. Tu mora priti pomoč čim prej. Želimo, da merodajni krog razumejo težak položaj rudarjev in njihovim upravičenim zahtevam čim prej ugodno.

Svobodne organizacije in Pokojninski zavod

Ko kača se vleče in razvija povest ljubljanskega Pokojninskega zavoda za namence. V letu 1939 predsednik sploh ni sklical niti ene seje upravnega odbora. Upravni odbor pa bi moral sproti sklepati o poslih in naglagati izvršnemu odboru, da jih izvršuje. Poslovna doba izvoljene uprave traja pet let sicer, vendar mora stara uprava odobriti poslovanje, račune, poročila delegatskemu zboru in oddati nove posle novi upravi, kjer dobi odvezo ali pa ne. Organizacije namence predlagajo zaradi tega, da se občni zbor odloži do rešitve pritožbe proti volilnemu postopku in določi komisijo, ki bo poslovanje zavoda in postopek komisije pregledala, nakar naj se na podlagi ugotovitev odredijo nadaljnji ukrepi.

RIBNICA NA DOLENSKEM

Na račun slabega zaslužka lesnih delavcev se večajo dobički lesne industrije. V Ribnici, ki je obkrožena z lepimi gozdovi po neprodinimi kočevskimi gozdovi, je najbolj razvita lesna industrija, ki s svojimi številnimi žagami nudi ribniškemu delavstvu skromen zaslužek za preživljanje. Podjetje Rudež je največje te stroke, zaposluje od 70-80 delavcev; so potem še druga mala podjetja, da ne naštevamo vodnih žag, ki zaposlujejo zopet precejšnje število delavstva. Večje podjetje je še opekarna, ki ima tudi žago. V sezoni, čez leto, dela v njej tudi okrog 60 delavcev. Delavstva je dovolj, da bi si lahko ustanovilo dobro in trdno organizacijo, ako bi se delavstvo le zavedlo svoje.

ga slabega socialnega položaja in se otrelo teh razmer, ki nalagajo srednjeveškim fevdalnim razmeram. Le škoda, da delavstvo ne pride do spoznanja in mirno prenaša vse tegobe, ne da bi si skušalo pomagati. Delavstvo podjetij Rudež, Kunstel in opekarne je organizirano v NSZ, samo nekam čudno je delovanje te organizacije v Ribnici, da človek res ne ve, ali ta organizacija sploh še obstoja ali ne. Naš slovenski pregovor pravi: — vsak je svoje arede kovač — in delavstvo se naj zaveda, da si mora tudi samo kovati svojo usodo. Mi, četudi ne simpatiziramo s to organizacijo, še manj pa z njenim delovanjem v Ribnici, ji kljub temu želimo kaj več uspeha v naprej, kakor pa ga je imela do sedaj, dasi so bili očetje tej organizaciji podjetniki sami, ker so se zbal, da ne bi njihovo delavstvo zajadrlo v njim nasprotno vodo in nismo nikoli pričakovali od nje kakega večjega uspeha za delavstvo. Letos so se vse poletje vlekle pogajanja za podpis kolektivne pogodbe na srezi v Kočevju in na občini Ribnici, dokler je končno prišlo do podpisa. Kakšno korist pa ima delavstvo sedaj od te pogodbe? Mezd delavstva se niso prav nič zboljšale, ostale so iste kot so bile poprej, to je, da v nekaterih podjetjih ne dosežajo niti minimalnih mezd po zakonu. Delavstvo naj se zbudi iz svoje ravnodušnosti. Dela za delavske pravice je povsod dovolj, posebno pa še v Ribnici. Opusti naj nerganje in godrnjanje za plotom in tudi debate pri kozarcu, ker s to taktiko delavstvo ne more priti nikoli do uspeha. Odločeno je treba stopiti na plan in se prijeti dela, poleg tega pa tudi nekaj žrtvovati in uspeh bi bil siguren. Zidati gradove v oblakih ne prinese rešitve, le odločnost in delo rodi uspeh.

NOVICE IZ NOTRANJSKE

V šolo pri Sv. Trojici je vpisanih okrog 160 otrok. Na tej šoli pa je sedaj že tretje leto le ena učna moč in to mlada učiteljica, ki je na tej šoli nastopila po učiteljevanju. Če pomislimo, da imajo ponekod — kakopak v večjih krajih — učitelji po 25 do 30 otrok v razredu, potem si ni težko predstavljati trnjeve poti, ki je dodeljena nekaterim v samotnih hribovskih krajih. Mesto je bilo sicer razpisano, pa kdo neki bo prošil zanj. Take razmere niso v prid ljudske prosvete in tudi ljudje niso nič kaj zadovoljni.

Ponekod, zlasti na blokah, je bil letos dober pridelek krompirja. Ker je drugod krompir obrodil bolj slabo, se je tukaj razvila precej dobra kupčija s krompirjem. Kmetje so prodali tudi precej sene in tako je prišlo med ljudstvo nekaj denarja. Nasprotno pa je odpovedala sadna letina in smo brez vsakega sadja. Kaj nenavadne smrti je umrl pri Sv. Trojici 50 letni France Korošec. Pri obodu se mu je zataknil v sapnik kos mesa. Korošec je stekel iz sobe na hodnik, da bi izkašljal založaj, toda ni se mu posrečilo. Dušil se je in padel v nezavest. Pri tem pa je padel po stopnicah tako nesrečno, da je obležal mrtev.

Pri Novi vasi so pričeli z delom na razširitev preozke ceste. Zaposlenih je nekaj delavcev pri tem delu. Oboje je kraju v korist, vendar je nerazumljivo, zakaj se je z delom pričelo šele sedaj, ko trka na vrata zima in je malo nade, da bo delo do kraja izvedeno.

Ali poznate svojega dvojnika?

Ljudje, ki jih zmerom zamenjavajo

Nedvomno ste že kdaj imeli nenavaden, zlovesten občutek. Stopili ste v sobo, kjer se niste bili nikoli, predstavili so vam človeka, ki ga dotlej še niste nikoli videli — in iznenada vas je obšel občutek, da ste vse to že nekoč prej natanko doživeli. S fotografsko natančnostjo tako. Da, tudi črni stol je stal takrat v kotu in zastor je bil prav tako naguban, ura v zvoniku je tudi takrat odbila deseto, in še to in ono se je čisto natanko ujemalo s takratnim položajem. Vse je bilo kakor posnetek nekega davnega doživljanja, ki ga pa vi — o tem ste trdno prepričani — sploh niste doživeli. Trezni razum vam pravi, da ste v čisto novem položaju; toda prav tako določno vam pričara občutek, da ste isto sliko že nekoč doživeli z isto natančnostjo kakor zdaj.

Psihologija ima za ta čudni občutek strokovni izraz "deja vu" (že videno), pa nima razlage zanj. Prevara spomina, halucinacija, slika iz podzvesti, prisilno ponavljanje misli — to so samo besede, ki ničesar ne pojasnijo. Okultisti razlagajo te pojave mistično; po njihovem mnenju so dokaz, da smo bili že nekdaj prej na svetu in da se spominjamo svojega prejšnjega življenja. To je previd, ki je po bistvu soroden "drugemu obrazu", dvojniku, ki pride kakor prikazen z drugega sveta. Po tem pojasnilu je tudi naš dvojnik takšen "deja vu", ki daje vpogled v tiste shakespearove pojave, "ki se šolski znanosti o njih niti ne sanja." Iz teme se nam pokaže lesketajoče se bitje, ki nam je podobno kakor slika v ogledalu, ki pomenljivo prikazuje, grozi ali svari. Grozotne zgodbe pripovedujejo o teh rečeh. Dvojnika razlagajo kot "deja vu", ki ne kaže nazaj v preteklost, ampak gleda v sedanjost.

Danes za razlaganje dvojnikov ne potrebujemo čudežev preseljevanja duš in ni nam treba verjeti v prikazni iz drugega, nadnaravnega sveta. V žarki luči znanosti se prikazni razblijajo in se razkrinkajo kot zanimiv biološki pojav. Kot prikazen, ki ji daje fiziognomika presenetljivo eksaktno podlago, ker dokazuje, da sta zunanost in notranost človeka tesno med seboj združeni in da se po prirodnih zakonih ujemata.

Dvojnik v obdajajoči nas naravi

Ne, dvojnik ni astralno telo, ki pride z drugega sveta ali se pa pred vami pokaže kakor prikazen, da bi vas prestrašil na samotni gozdni poti. Dvojnik je prav tako človek iz mesa in krvi kakor vi. Kakor vi! Podoban vam je, kakor sta si podobna dva dvojčka. V nekem pogledu je celo vaš brat-dvojček, kakor boste pozneje izvedeli. Dvojnik je tisti, ki vas zmerom iznova zamenjavajo z njim. Kako pogosto se vam to zgodi! Po cesti greste, nekdo vas potreplja po rami, vas ogovori kakor starega prijatelja, potem pa na lepem zajecija v zadregi: "Oh, oprostite! Zamenjal sem vas z nekim prijateljem, ki vam je tako podoben kakor kakšen dvojnik!"

Če pa srečate kdaj svojega dvojnika, boste hudo presenečeni. Ugotovili boste namreč, da vam vaš dvojnik ni prav nič podoben, in ne boste razumeli večjih zamenjav. To pa je zato, ker imate sami dosti ostrih občutkov za svoje osebne posebnosti in takoj opazite razlike med vami in vašim dvojnikom, ki površnemu pogledu drugega uidejo. Podobnost vendarle obstoji. Preizkusite takoj, po čem vas prav za prav znanci še od daleč spoznajo: ne morda po kakšni posebni črti obraza, temveč po celotnem vtisu, po hoji, po obleki, sploh po vedenju in kretnjah. In prav v tem vam je vaš dvojnik podoben. V rečeh, ki jih drugi ljudje na vas bolj opazijo, kakor vi sami. Vsem tem, je med vama podobnost, da vaju ljudje tako lahko zamenjavajo, čeprav se vaš dvojnik v nekaterih posameznostih razlikuje od vas.

Dvojniki so si sorodni

Zato pa posega podobnost dvojnikov tem globlje v bistvo osebnosti. Vratislavski učenjak Jankowsky je natanko preiskal dosti dvojnikov, proučeval njihovo življenje in njihova nagajanja, njihove bolezni, njihove poklene želje in uspehe. In pri tem je zmerom odkril prav očitno skladnost.

Dvojniki niso samo od zunaj ljudje istega tipa, ampak so si podobni tudi v svojem bistvu in v svojem življenju; iste poklice si izbirajo, iste strasti imajo, isti značaj, isti način govorjenja in gibov, isto hojo, isto nagajanje k boleznim, da, celo podobne vzorce kravat nosijo in kade isto vrsto smotk!

Takšno presenetljivo podobnost značaja mora pa imeti globoke korenine. In sicer ista prirojena nagajanja, kakor jih imajo sicer samo dvojčki iz iste jajčne celice. (Enake dvojčke dobimo samo takrat, kadar nastanejo iz ene same jajčne celice. Takšni dvojčki imajo enako prirojeno nagajanja. Različni dvojčki nastanejo iz dveh jajčnih celic in si navadno niso bolj med seboj podobni kakor drugi bratje in sestre.) Po svojem proučevanju je prišel Jankowsky do spoznanja, da imajo dvojniki res ista prirojena nagajanja kakor dvojčki iz ene jajčne celice. Krvno sorodni so si. Niso si pa po krvi sorodni, ker bi morda izhajali iz iste družine, ampak zato, ker so si dedno sorodni. So tako, rekoč istega mesa in krvi, če pod tem razumemo lahko razumevamo popolno skladnost v prirojenih nagajanjih. V prirojenih nagajanjih, ki določajo tako zunanost kakor tudi notranji značaj.

Kaleidoskop dednosti

Dvojnika vidimo tudi v živalstvu. To so bitja, ki so si podobna, da bi jih zamenjali, čeprav spadajo v čisto različne družine in vrste. Nauk o mimikriji trdi, da želi priroda pri teh podobnostih povzročiti zamenjavanje. Nedolžen metulj je na primer podoben bojevitemu sršenu. Po teoriji mimikrije si je metulj, ki se ne more braniti, nadel varujočo obleko sršnika; tako bo premočil sovražnike, da bodo videli v njem sršnika in ga ne bodo požrli.

Toda teorijo o mimikriji je večina strokovnjakov že zavrgla. Vzrokov za to je več, najbolj pa zato, ker najdemo takšne presenetljive podobnosti tudi med živalmi, pri katerih varanje sovražnikov in posnemanje bojevitejših bitij sploh ne pride v poštev. Pojav mimikrije si pravilneje razlagamo s tem, da se priroda ponavlja, ker ima njena iznajdljivost svoje meje. Palestina prirode nima neomejenih možnosti barvnih odtenkov in zato se morajo po verjetnostem zakonu pokazati ponavljanja in podobnosti. V mozaiku prirode se torej morajo včasih pokazati podobne si kombinacije.

Isto velja tudi za človeške dvojnike, torej za ljudi, ki jih tako radi zamenjavamo. Tudi oni se morajo za svojo podobnost zahvaliti naključju v mozaiku dednih nagajanj. Seveda, ljudje so različni, toda različenost ni neizžerna. Tako imamo omejeno skupino lastnosti, ki se v kozarcu dednosti med seboj mešajo. Kakor pri drobni pisanih kamnih v otroškem

kaleidoskopu. Barva oči utegne imeti deset, sto ali tisoč odtenkov, nikakor pa ne neizmerno. Zato mora imeti dvojce, da tudi več ljudi, isto barvo oči, čeprav niso iz iste družine. Naj bo deset, sto ali tisoč oblik uhlja, neizmerno jih pa ni. Tako se mora v kaleidoskopu dednosti včasih zgoditi, da imata dva človeka, ki sta si med seboj čisto tuja, isto barvo oči in isto obliko uhlja. Če se ta kombinacija mozaika nanaša še na več delov telesa, dobimo pač dvojnika.

Poučno in za fiziognomiko bistveno je pri tem, da se ta zunanja podobnost presenetljivo ujema tudi z notranjo. Z drugimi besedami: ljudje, ki so si podobni na zunan, po obrazu, po hoji, po načinu govorjenja in po vedenju, so si podobni tudi po značaju, po sposobnosti, nagajenjih in napovedi tudi po svoji življenjski usodi. To pa ne pomeni nič drugega, kakor da obstoji med zunanostjo in notranostjo, med videzom in bistvom, tesna vzročna zveza in da je razlaganje značaja po zunanjih znakih utemeljeno. V dvojnikih je torej priroda sama napravila poskus, ki pokaže vzporednost med zunanjimi in notranjimi znaki in možnost praktičnega spoznavanja ljudi po njihovi zunanosti.

Tedenski pogovor

(Nadaljevanje s 2. strani.)

gashvilovu, alias Sosso, alias Stalin, najbolj udrihale in pljuvale po Stalinu Groznemu ter iskale prilike, da se udinjajo — za dobro službo! — novemu krvoloku.

To je bistveno ves "socializem", kolikor ga je azijski Stalinovi skotili na eni šestini sveta. Nič drugega ko novo suženjstvo, z vsemi pritlikavimi tiranov, neprimerno huje in strokralj bol brutalno in tiranško kakor je kapitalistično suženjstvo. In to je največje stalinistično kriminalstvo: diskreditiranje in opljuvanje velikih socialističnih idej in zabodenje noža v hrbet vsemu mednarodnemu delavskemu gibanju, kar je direktno igranje v roke kapitalistični reakciji po vsem svetu. Od teh Stalinovih perversij in kriminalstva je bil le en korak do njegovega barbarkega imperializma.

Nacijske gangeske metode razkrite

Francija objavila dokumente

Pariz, 23. dec. — Francoska ru-mena knjiga, vsebujoča diplomatska poročila in uradne dokumente, ki med drugim opisujejo, kako je bila vojna vneljena Franciji, je bila pravkar objavljena. Uključuje mnogo senzacionalnih deklaracij, med temi eno, ki opisuje prizor, ko je moral dr. Emil Hacha, predsednik Češkoslovaške, kloniti pred Hitlerjem in drugim voditeljem nacije ter podpisati dokument glede kapitulacije republike pred Nemčijo.

Eden izmed dokumentov vsebuje poročilo Roberta Coulondra, francoskega poslanika v Berlinu, o gangeskih metodah, katere je Hitler rabil proti Hachi. To poročilo, datirano 17. marca 1939, pravi:

"Kakor hitro je Hacha prišel v Berlin, je bil odvlečen v urad nemškega kancelarja. Z njim je šel tja tudi dr. František Chvalkovsky, zunanji minister. Tam so ju čakali Hitler, maršal Goering, zunanji minister Ribbentrop in Wilhelm Keppler, zunanji pod-minister. Pričeli so takoj groziti, da bodo nemška letala bombardirala in razdejala Prago, če ne bosta podpisala dokumenta, da pride Češkoslovaška pod protektorat Nemčije. Hacha in Chvalkovsky sta zaman protestirala proti ustrahovanju. Izjavila sta, da ju bo češko ljudstvo črnilo, dokler bosta živela, če podpisata dokument in s tem zapечатita usodo republike. Pomagalo ni nič in končno sta se morala ukloniti. Hacha je bil tako izčrpan, da je moral iskati pomoč pri zdravnikih. Podpisala sta dokument s težkim srcem v upanju, da sta rešila češko ljudstvo pred masovnim pisanjem kamnih v otroškem

Tirolski Nemci pred odločitvijo

Pakt glede repatriacije podpisan

Rim, 23. dec. — Nemci v južnem delu Tirolske se morajo do konca tega leta odločiti, ali hočejo postati nemški državljani in se izseliti v Nemčijo, ali ostanejo na svoji zemlji kot italijanski državljani. Tako odločitev zahteva pravkar podpisani dogovor med Italijo in Nemčijo glede repatriacije. Bivši avstrijski Nemci, živeči v južni Tirolski, so dobili zagotovilo, da ne bodo premeščeni v druge italijanske kraje, če povedo, da so se odločili za italijansko državljanstvo namesto nemškega.

Večina izmed 200.000 nemško govorečih ljudi v tirolskih provincih, katere je dobila Italija po razsulu avstro-ogrskega cesarstva, se bo odločila za italijansko državljanstvo, se glasi napoved. Odkar je bil naznanjen načrt glede repatriacije tirolskih Nemcev, je na tisoče Tiroleev izjavilo, da ne marajo postati nemški državljani. Mnogi so se bali, da jih bodo s silo premestili v Nemčijo.

Načrt glede izselitve Nemcev je del programa glede političnega južne Tirolske, dasi je ta gorata pokrajina tako tuja Italiji v mnogih ozirih kot kakšna kitajska provinca. Prebivalci so bili v strahu, da bodo iztrgani iz domačih tal in razpršeni v druge italijanske kraje. Podpisani pakt je odstranil to bojazen, ker določa preselitev samo onih, ki žele postati nemški državljani.

Finska išče vojno posojilo

Washington, D. C., 23. dec. — Finska bi rada dobila posojilo \$50.000.000 pri ameriški vladi, da bo lahko kupovala orožje in bojni material v tej deželi in se branila proti ruski agresiji. Hjalmar J. Procope, finski poslanik v Washingtonu, je že govoril z več senatorji in kongresniki glede posojila. Senator Charles L. McNary, vodja republikanske manjšine v višji kongresni zbornici, je že izjavil, da ni nasproten ameriškemu posojilu finski republiki, dasi bi vodil opozicijo, če bi katerakoli druga evropska država iskala posojilo v Ameriki. "Finska je edina država, ki redno plačuje svoje obveznosti na dolg, ki ga je naredila v Ameriki," je rekel senator. "Zdaj, ko je postala žrtev Stalinove agresije, ji mora Amerika nuditi materialno, ne samo moralno pomoč."

Italijanske matere dobile nagrado

Rim, 23. dec. — Mussolini je razdelil nagrado v vsoti \$75.000 med 188 žen industrijskih delavcev, ki so rodile največje število otrok v zadnjih desetih letih. Poleg nagrade v denarju so dobile tudi medalje.

Vojna na Finskem bo uničila Stalina

(Nadaljevanje s 1. strani)

alini bedi, mnogo večji nego pod carjem. Skoro pet milijonov ljudi je pokosila lakota pred nekaj leti v Ukrajini, ki je ena najbogatših pojeidskih pokrajin v Evropi.

Kerenski sodi, da Stalin ni bil dobro poučen o položaju v armadi in nezadovoljnosti med ruskimi masami, ko je začel vojno proti Finski. Invazija se je pričela v ugodnem momentu, ko so finska jezera in moršvirja zamrznila, kljub temu ne more armada naprejš. Na pomlad, ko bo izginil led, bodo imele ruske čete še večje težave kot jih imajo sedaj. Finska se bo lahko branila, če ji bodo druge države prišlele na pomoč. Ze sedaj je bilo demonstrirano, da Stalin ne more zalagati svoje armade z živčevjem in obleko. Prometni sistem je odpovedal, kar potrjujejo vsi večaki. Stalin lahko vrže nadaljnje armade na finski ozemlje, toda ne more jih zalagati s potrebščinami. Ruska mladina je prežeta z nacionalizmom. Gledala je ponosno na rdečo armado kot močno branilno narodo. Zdaj je razočarana. Bajka o močnostih orožene sile je bila razgaljena. Mladina bo obrnila hrbet Stalinu in temu bo sledil konec njegove brutalne diktature.

Vojaški bataljoni Mehiške delavske zveze dobivajo zastave od generala J. A. Castra, tajnika narodne obrambe.

NOČ PO IZDAJI

LIAM
O'FLAHERTY

ROMAN

Poslovenil
OTON ŽUPANČIČ

Ta čudni stvar je bil opravljen, kakor kak delavec; nosil je težke podkovane škornje, rjave hlače iz bombaževine, pod kolenom prevezane z motvozi, okrog vrata po mornarsko zavazano črno ruto, in staro sivo suknjo, ki mu je segala skoraj do sredi beder. Roke je tiščal globoko v žepu pri suknji.

"Kam se ti pa tako mudi, Gypo?" je vlekel s tihim, lenim glasom, kakor bi bil napol vinjen ali bi vroč poletni dan ležal vznak na solcu.

"Komu se mudi?" je zarenčal Gypo. "Kako veš, da se mi mudi?"

"Oh, beži no. Nikar ne hrupi, Gypo. Privošči človeku besedo. Saj te ni na izpregled, odkar si pustil organizacijo. Ali imaš delo?"

"Ne," je hlastnil jezno Gypo. "Kratki vzklik, ki je prišel z njegovih debelih ustnic, je zvenel kot posamezen strel, prihajajoč od daleč po tistem zraku. "Nimam dela, in vsi vi dečki, ki sem mislil, da ste mi tovariši, se me prokleto skrbno izogibate, ker se bojite, da vas bom prosil denarja za koček kruha ali prenočišče. Čedni komunisti ste!"

Mulholland si je život usločil, puhnil sapo iz sebe, zmajal z rameni, iztegnil desno nogo ter prenesel svojo težo nazaj na levo nogo. Nato je obrnil glavo postrani kvišku, da mu je dež namestu v obraz pršel na tilnik. Rezanje mu je izgledalo z ust in za trenutek je kazalo, kakor da se je ujezil.

"Nocoj ni videti, da bi potreboval denarja, Gypo," je rekel prav rahlo.

Nato je prav tako iznenada bruhnil v skoraj priljubljen hinavski smeh. Nadaljeval je s svojim običajnim, lenim glasom:

"Le nikar nas ne skušaj prepričati, da si prišel na nih, saj sem videl, kako ti je padel prejel v kuhinji denar iz žepa. Ali nama boš dal za pijačo?"

Gypo se je začel tresti. Vztrepetaval je od minute do minute, kakor vztrepetava čvrsto drevo, kadar stresajo gozdna tla pod njim težki sunki. Nato si je nenadoma zopet opomogel. Brez najkrajšega preudarka je pognal obe roki hkrati predse kakor stroj dva bata.

Mulholland je lovil sapo, ko sta se mu velikanski roki stisnili okrog vratu. Onemogel je tolkel po Gypu. Njegovi udarci so bili brez učinka, kakor kadar prhuta konopljenka ob svojo kletko. Gypo je žarel obraz v satanskem veselju, ko je dvignil Mulhollanda od tal, oklepajoč mu vrat z obema rokama. Dvigal ga je kakor knjigo, ki jo hoče čitati, dokler niso bile Mulhollandove oči v višini njegovih. Nato sta se oba gledala.

Mulhollandove oči so bile še vedno hladne in steklene, neprodne in popolnoma brezdušne. Gypove oči so bile divje razvnete, polne blaznega, grozovitega veselja. Usta je stiskal in koža se mu je napela čez bleščeče bule na obrazu, da mu je bil videti kakor ustrojeno svinjsko usnje. Mulhollandu je visel jezik iz ust.

Gypo je zastokal ter se pripravljaval, da bi strl Mulhollandovo življenje med svojimi debelimi prsti, ko ga zmoti krik od zadaj. Izpustil je Mulhollanda, da je padel kakor vreča na tla, in se zasukal. Tommy Conon je bil planil od vrat pri številki 44, kjer je čakal. Zdaj je stal presenečen in zgrožen z odprtimi usti.

"Kaj je to, fanti?" je zavpil. "Za Boga svetega, kaj počenjata?"

"Osumil me je," je zakričal Gypo, "in..." Nato je umolknil, ker ni mogel več. Dušila ga je togota, ki je ni mogel iztrresti.

"Osumil — česa?" je kričnil Connor. "Česa, praviš, da te je osumil?"

"Sploh ga nisem osumil," je zakričal Mulholland ter se počasi pobiral. Obraz mu je bil spačen od bolečine. "Samo vprašal sem ga —"

"Lažes, si me," je zatulil Gypo. "Sumiš me, in prav dobro te poznam, Bartly Mulholland. Misliš, da ne vem, kdo si in kaj si? Ze dolgo si gorak meni in Frankiju McPhillipu. Mar ne vem, da si poročevalec za okrožje št. 3 in da zdaj vohaš okrog —"

"Tiho, če ne, te na mestu počim," je zasikal Connor in potisnil cev svojega revolverja Gypu v bok. "Ali ne veš, da ljudje nastavlajo ušesa? Ali hočeš, da bodo pri na cesti poznali skrivnosti naše organizacije, ki si prisegel, da jih boš zakrival?" Zahropel je ter nadaljeval s še tišjim glasom: "Ali si prismojen ali hočeš reči, da te počim?"

Gypo je hotel nekaj reči, ali usta so mu ostala odprta, besede pa ni bilo na dan. Napol

se je okrenil z životom, da bi pogledal Connorju v obraz. Videl ga je: bil je velik, srdit, grozeč, z razprtimi nosnicami, da se je kazala notranja stran, črna od premoga. Obraz je bil štiri palce od Gypovega obraza. Cev Connorjevega revolverja se je tiščala Gypove desne pazduhe. Gypo se ni bal ne obraza ne revolverja. Z namršenim čelom je strmel v Connorja, bil si je v svesti, da bi mogel zmečkati njega in Mulhollanda, zmečkati oba skupaj do smrti, ako ju stisne z rokami.

Toda to nista bila samo dva moža, ne samo dvoje človeških bitij. Bila sta nekaj več nego to. Predstavljala sta revolucionarsko organizacijo. Bila sta samo dva zoba na kolesu tiste organizacije. To je bilo tisto, česar se je bal, kar mu je jemalo moč. Bal se je te skrivnostne, nedotekljive reči, ki so je bili sami možgani in nič telesa. Duh brez telesa. Nekaj, kar je polno načrtov, nekaj nespravljivega, kar se nevidno izteza vsepovsod z nevidnimi tipalkami kakor nadnaravna pošast. Nekaj kar je kakor vera: skrivnostno, temno, vražje.

Frankie McPhillip mu je nekoč pripovedoval, da so zasledovali nekega moža tja v argentinsko republiko, nekje na drugem koncu sveta. Ga ustrelili v nekem zavetišču, in celo ponoči, brez vsake besede. Kaj praviš ti?

"No, daj," je rekel naposled, "deni stran to svojo pokalico, Tommy, saj bom miren."

Nekaj malega ljudi se je nabralo ter rado vedno gledalo z druge strani ceste. Ob navadnih okoliščinah bi se bila že zgrnila neskončna množica, nocoj pa je bila v tem okraju napestost in bojazen. Vsako minuto bi se utegnili začeti streljanje. Zmerom je bilo tako. Smrt vleče smrt za sabo. Vsak je pri sebi mislil tako, čeprav ni nobeden zinil besedice. Bila je nekaka tiha groza.

"Pojdimo, fantje," je rekel Connor, "izgini-mo odto. Ljudje se zbirajo."

"Stopi z nama doli k Ryanu," je zašepetal Mulholland Gypu s svojim navadnim lenim, priljubljenim glasom, kakor da se ni nič zgodilo. "Zapovednik Gallagher je tam. Želi govoriti s teboj."

"Zakaj želi govoriti z menoj?" je zagodrnjal Gypo. "Saj nisem več član organizacije. On nima nič z menoj. Ne grem."

"Stopi, možak," je šepetal Connor, "ne stoj in ne kvasi tukaj. Ne bo te požrl. Pojdi. Ali se bojimo zapovednika? Zakaj le?"

"Jaz se ne bojim nobenega človeka, ki se je kedaj izlegel," je zarenčal Gypo. "Pojdimo."

Trije možje so po vojaško odkorakali vstric, noge so jim glasno padale s petami na mokri tlak. Na ogalu so se jim koraki zmešali. Gypo je pljunil na cesto. Mulholland je kihnil. V kremo so stopili skozi majhna, ozka stranska vrata s svetlo medeno glavico. Šli so po ozkem hodniku skozi krilna vrata z barvanim steklom v jarko razsvetljen podolgat prostor.

Neki mož je sedel pri majhnem plinovem plamenu na visokem trinožniku nasproti vrat. Ko je Gypo zagledal moža, je na mestu obstal. Mož je bil zapovednik Dan Gallagher.

SESTO POGLAVJE

Prejšnjo jesen je po vsej Irski zbužala strahno pozornost stavka farmskih delavcev v m-akem okraju. Razburjenje je prikipelo do viška z umorom tajnika farmerske zveze. Prvikrat se je razkrilo, da je revolucionarska organizacija razpregla svoj vpliv med farmskimi delavci po vsej deželi. Nekaj je pririlo na dan. Neka vladna tajna organizacija je bila nekoliko zapletena s komunistično organizacijo; med ljudmi je malo zavrelo, a vlada je takoj vse zatrla. Prav malce je preniknilo v javnost. Časopisom je bilo prepovedano govoriti o tem. Konservativni organi v Dublinu so prinašali plahe članke iz uredništva, ki so zahtevali, naj vlada pritegne ljudstvo v svoje zapužanje. Kakšen je bil v resnici obseg te "zarote zoper javno varnost"?

Neposredno nato je postal zapovednik Dan Gallagher javna osebnost, o kateri se je splošno govorilo. Takorekoč čez noč se je dvignil iz svoje neznatnosti. Ljudem se je nenadoma razodelo, da je Dan Gallagher sila v deželi. Fotografirali so ga in intervjuvali, in njegove slike so izhajale po vseh časopisih na Irskem, Angleškem in v Ameriki. Naglo je obsodil umor kot "grd zločin zoper čast delavskega razreda in vsega revolucionarnega gibanja."

(Dolje prihodnjič.)

VRHNJA PLAST

"Ali ni on idealen tip unijskega organizatorja?"

osmimi leti. Takoj sem opazil, da ima izvoljenka kakor vsa po-deželska dekleta globoko nagnjenje k romantiki, in ob vsaki priliki, ki se mi je ponudila, sem jo zagrinjal z izrazi ljubezni, kakršne je pač od mene pričakovala. Bil sem zaljubljen vanjo in nisem štedil z ljubezenskimi izlivi, ki so ji tako ugnjali. Lahko si zamislite, v kakšnem poetičnem opoju sva živela.

Končno je prišlo do poroke, z vsemi običajnimi obredi in slavljem. Same čestitke prav do večera.

Kako lepa je bila moja ljubljena Marija v belem pajčolanu! Zdelo se mi je kakor pravičljiva vila, ki jo lahko odnese najmanjši veter...

Peter Cime je premolknil in gospa Devaurova, ki ga ni hotela motiti, je prav tako molčala.

"Vse zemeljsko ji je bilo tuje," je nadaljeval, "in to tako zelo, da se ni niti dotaknila jedi, ki so ji jih ponujali. In jaz sem se ji v tem iz neke moralne dolžnosti pridružil. In to se mi je kmalu maščevalo."

Ko sva končno ostala v naj-njih hotelskih sobah sama, sem, čeprav sem jo imel zelo rad in sem se čutil nepopisno srečnega, začutil, da mi noge malone klecajo od lakote.

Nisem več mislil na svoje li-rične občutke ljubezni. Pokimal sem natakarku, naj mi hitro postreže. Vse se mi je zdelo tako prirodno, da tega Mariji niti o-mejil nisem. Sedela sva v salonu na zofi in uživala prve trenutke, ki sva jih lahko posvetila samo nama. Tedaj je nekdo potrkal in vstopil je natakark, z velikim podnosom v rokah.

"Kaj to pomeni?" je vprašala Marija s tonom, ki mi je povedal, da sem storil nekaj, kar ji ni ljubo. Vedno sem bil malo strahopeten in ji nisem upal priznati, da sem zelo lačen. In ne-junaško sem se ji opravičil:

"Samo koček mrzle pečenke, če si morda lačna."

Nisem se dogovoril, ko je Marija že naročila natakarku, naj takoj odnese večerjo.

Ni mi preostajalo drugega kakor da sem soglašal s ukazom.

Marija je odšla v sosedno sobo, jaz pa sem skočil za natakarkom in na areo ujel še žemljo, kos pečenke in sira. Razmišljal sem, kam bi skril svoj plen, ko se je Marija zopet vrnila. Odprl sem miznico in stlačil vanjo svojo zalogo.

"Ali je ta strašni človek že odšel?" je vprašala, ko je stopila v salon. V roki je nesla potni kovček in pričela jemati iz njega stekleničice in jih postavljala na toaletno mizico, ko jo je bila prej pogrnila s čipkastim prtikom.

Zaman sem ji prigovarjal, naj se vsede k meni na sofo. Cesar sem se tako bal, se je zgodilo. Ne vem več, kaj je hotela dati v miznico, in ko jo je odprla, je njen pogled osuplo obstal na mojem plenu.

Stopil sem k njej. Odrinila me je in me ne preveč ljubazno pogledala. Bilo je tako smešno, da jo je spravil ta koček pečen-

ke v obup. Komaj slišno so padali po meni očitki: "Breztaktno je, hinavsko... služabniki v hotelu me bodo zaničevali..."

Prevzela me je sveta jeza. Toj se je pridružila še strašna lakota. Očital sem Mariji, da se obnaša kakor razvajen otrok ali slabo vzgojena penzionatka. Dejal sem ji, da ne bom prenašal muhavosti in da jo bom že naučil, da bo gledala življenje takšno, kakršno v resnici je. In se-gel sem po zemlji in po pečenju in zagrizel. Uboga Marija pa je zajokala in jedva spravila iz sebe: "In temu pravijo ljubezen!"

Bilo mi je dovolj. Nenadoma sem razumel, da postaja stvar resna. Ves čas našinega prijateljstva sem ji govoril o svojih vročih čutih, in danes, ko sva bila prvokrat sama, sem ji pokazal čisto vsakdanje življenje in ji prozaično priznal, da sem lačen. Vrgel sem se ji k nogam in jo prosil odpuščanja, jed pa sem zavil v papir in jo vrgel skozi okno.

Tako sem doprinesel svojo žrtev in zopet sem jo smel objeti. Prva scena se je torej odigrala v najini poročni noči. Do druge pa nikoli ni prišlo, ker sem spoznal, da je ženina ljubezen veliko močnejša kakor moževa, in da ima žena v svoji ljubezni večje zahteve, čeprav nepravilne.

"To zgodbo mi je pravila že Marija," je smehljaje se priznala gospa Devaurova.

"Čemu pa ste potem dovolili, da sem vse še enkrat ponovil?"

"Da bi videla, ali bosta oba povedala enako."

"In kaj sodite?"

"Razen nekaterih malenkosti se ujemata. Le Marija, naša ljubka, romantična Marija mi ni pravila o zemlji, siru in pečenki, govorila je samo o pomarančih."

Claude Gevel.

HUMOR

Kaj je monolog

"Očka, kaj pa pomeni beseda monolog?"

"To je na primer razgovor med možem in ženo."

"Jaz sem pa mislil, da je to dialog?"

"Ne, otrok moj, dialog je takrat, kadar govorita dve osebi."

Adolf Germer, pokrajinski direktor unij CIO v New Yorku.

Na sodišču

V tramvaju žepar izmakne neki dami denarnico. Ko ga pripeljejo na policijo, tatvino taji. "Gospod komisar," vzklikne razjarjena dama, "dve priči imam, ki sta videli, da mi je res ukradel denarnico."

"Zakaj pa tako kričite," je hladno odvrnil žepar. "Jaz imam pa najmanj dvajset prič, ki tega niso videle."

Zvesta žena

"Ženka, ali si že slišala, da je lekarnarjeva žena podedovala po svojem možu milijon dinarjev? Ali ne bi želela biti zdaj ti njegova vdova?"

"Miha, kaj pa vendar govoriš? Saj vendar veš, da bi bila rajši tvoja."

Tudi nekaj

Casnikar intervjuja boga

industrija. "Ali bi mi mogli povedati kakšen način ste tako obogati?"

"Priznam, da je temu v moja ženo."

"Najbrže vam je pridno magala pri delu?"

"To ne, toda po vsaki ceni hotel ugotoviti, ali na svetu dohodkov, ki jim moja žena bi bila kos."

Listen to and Advertise on

PALANDECH'S YUGOSLAV RA

Folk Songs and Mus

Tamburitza Orchest

Station WWAE, Every Sunday 1

806 S. Clark St., Chicago — Har.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijako delo prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

Zgodovinski spisi v Družinskem Koledarju

V Ameriškem družinskem koledarju, letnik 1940, opisuje Ivan Molek zgodovino prvega slovenskega podpornega društva v Ameriki. Joseph Chesarek piše o Slovensko-Hrvaški Zvezi, o njenem postanku in o vzrokih, radi katerih je bila primorana v združenje s HBZ.

Naselbina Forest City, v Pa., je bila nekoč ena najbolj znanih v naši javnosti. V nji je bil sedež centralne podporne organizacije Društva sv. Barbare. Njena društva so zdaj v SNPJ. Spis o tej naselbini je priredil Anton Zaitz.

Joško Oven ima v njemu spis o Mehiki, Frank Zaitz o slovenskih zadrukah, Math Petrovich o inflaciji, Anton Garden o boljševizmu po 22 letih, v povestnem delu pa so zastopali Ivan Jontez, Milan Medvešek s prevodom iz Jacka Londona, Anton Shular, Frank Česen, Zvonko Novak, F. S. Tauchar, Anton Slabe, Ivan Vuk in več drugih.

Koledar vsebuje podatke o vseh jugoslovanskih konvencijah leta 1939, o vseh spremembah v slovenskem časopisju, o vojnih grozotah, o židih in njihovih problemih, mnogo slik, krajših notic in nekaj pesmi.

STANE 75c

Razpošilja ga knjigarna

PROLETARCA

2301 So. Lawndale Avenue - Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. radne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 na eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzoka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado...	Za Ciceo in Chicago...
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 6.80
2 tednika in..... 8.60	2 tednika in..... 11.60
3 tednike in..... 12.40	3 tednike in..... 17.40
4 tednike in..... 16.20	4 tednike in..... 23.20
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 29.00

Za Evrope je..... \$9.00

Izpolniti spodnji kupon, priložiti potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list Prosveta, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snizati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva M.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2).....Čl. društva M.....

3).....Čl. društva M.....

4).....Čl. društva M.....

5).....Čl. društva M.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Lakota in ljubezen

Peter Cime je bil nad smrtjo svoje ljubljene žene tako žalosten, da svoje bolečine ni mogel potožiti nikomur razen gospe Devaurovi, ki je bila njegovi ženi do poslednjega diha zvesta in iskrena prijateljica.

Razen tega je našla gospa Devaurova vedno pravo besedo, s katero ga je vedela potolažiti in kaniti na njegovo krvavečo rano kapljico zdravilnega balzama.

Ta umetnost je le malokomu dana, kajti, kakor veste, najjakejšje sočutje ponavadi najbolj boli. In tako je prav danes

razlagala Petru Cimeu, kako lepe spomine mu je zapustil zakon, saj med njim in njegovo ženo ni nikoli prišlo do vznemirljivih preprirov, kakor se to pogosto dogaja tudi pri najbolj ljubečih zakoncih.

Peter jo je mirno poslušal. Po tem pa je čisto tiho, kakor bi govoril samemu sebi, rekel: "Razen enkrat..."

"Prosim vas, povejte mi to!" ga je prosila gospa Devaurova. Peter Cime ji ni takoj odgovoril. Gospa ga ni silila; vedela je, da je najbolje, da počaka, da si gospod Cime uredi spomine in najda pravih besed za prehod med mrljostjo in sedanostjo.

"Zgodilo se je to v noči po najini poroki. Že takoj zvečer."

"Ali veste, kako je prišlo do najine poroke? Vse je bilo tako običajno, da se Marija sploh ni zmenila za vse skupaj. V provinci-jalnem mestu, kjer sem bil uradno nastavljen inženir, so priredili ples, ki sem se ga tudi jaz udeležil. Moj predstojnik, eden izmed navzočih, ki sem ga poznal, mi je predstavil mlado dekle. Naprosil sem jo za ples in kar dvakrat, kar je v tistih časih pomenilo že skoraj ponudbo zakona.

Pravim, v tistih časih. Bilo je 1910. leta, torej pred dvajset in